

μιστότερον ἢ ἐνὸς γαλλικοῦ μέτρου. Διὰ τοῦ πύργου τούτου προφυλάττεται καὶ ἡ ἀπέναντι τοῦ λόφου ἐξαπλουμένη πεδιάς· δι' αὐτοῦ δὲ ἠδύναντο, βοηθούμενοι οἱ Πελλήνηες, καὶ ὑπὸ τῆς πρᾶκτειμένης Δονούσης, ἐν κειρῷ νυκτὸς νὰ δέλθωσι, καὶ νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν πόλιν, εἴτε ἀνθιστάμενοι, εἴτε μὴ ἐννοηθέντες ὑπὸ τῶν Ἀρκάδων. Εἰς τὴν θέαν λοιπὸν τούτην νομίζω ὅτι ἔκειτο ὁ Ὀλοῦρος. Ἐπὶ δὲ τοῦ ἄλλου λόφου τοῦ ἄνωθεν τῶν ἀραχωθετικῶν καλυβῶν ἄλλη τις ἴσως κόμη τῆς Πελλήνης.

Ὁ πανδαμάτωρ χρόνος καὶ αἱ βέβηλοι τῶν διαφόρων βερβάρων κατακτητῶν τῆς Ἑλλάδος χεῖρες ἐφείσθησαν τῶν λειψάνων τούτων τῆς ἀρχαιότητος, ἅτινα μαρτυροῦσι περὶ τῆς ἀρχαίας τῆς πατρίδος ἡμῶν εὐκλείας· ταῦτα ἐν τούτοις ὁσημέρσι καταστρέφονται σήμερον ὑφ' ἡμῶν τῶν καυχωμένων ὅτι εἴμεθα ἀπόγονοι τῶν Ἑλλήνων· ἂν δὲ ἐξακολουθήσῃ ἡ κυβέρνησις μας καταβάλλουσα τὴν αὐτὴν, ὡς καὶ μέχρι τοῦδε, πρόνοιαν πρὸς διατήρησιν τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ διάσωσιν, εἰμὶ βεβηχότατος ὅτι ἐν τὸς ὀλίγου θὰ στερηθῶμεν ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ παντὸς ἀρχιτεκτονικοῦ λειψάνου τῆς ἀρχαιότητος. Πρὸ τίνος ἐσώζοντο ἐν Τανάγρα καὶ ναῶν λείψανα, καὶ τῶν τειχῶν καὶ ἱκανὸν μέρος τῶν πυλῶν, σήμερον οὐδὲ ἔχνοσ' ἐπέρυσιν ἐσώζετο ὀλόκληρον τὸ κρηπίδωμ τοῦ ἐν Αἰγείρᾳ ναοῦ, σήμερον οὐδὲ εἰς λίθος ἐξ αὐτοῦ. Ἀλλὰ τίς ἡ ἀνάγκη νὰ μνημονεύσω τῶν ἐν ταῖς ἐπὶ ἀρχαίαις καταστροφαιμένων ἀρχαιοτήτων, ἀφοῦ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ αὐτῇ ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν τῶν ἀρχῶν, αἵτινες μάλιστα εἰδοποιήθησαν περὶ τῆς καταστροφῆς, κατεστράφη τὸ ἀρχαῖον τείχος τῆς πόλεως, καὶ τὰ ἀνάγλυφα τοῦ θεάτρου;

Σ. ΛΟΓΙΩΤΑΤΙΔΗΣ.

ΤΟ ΑΜΑΡΤΗΜΑ

ΤΗΣ

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗΣ.

(Συνέχ. ἴδε ἀριθ. 403—404.)

Τὴν τρίτην ὥραν ὁ Ροβέρτος ἦλθε κατὰ τὴν τάξιν, καὶ ἐπειδὴ ἦτο κάτωχος, ἡ Λουίζα ἐχλεύαζε τὴν ὄψιν του· ἐγὼ ὁμοίως οὔτε νὰ τῷ ὁμιλήσω ἐτόλμων, διότι ἐφοβούμην μὴ προδοθῶ. Αἱ ὄφρυς καὶ τὰ χεῖλη του, συνεστραμμένα ὀλίγον, εἰδείκνυον ὅτι εἶχεν ἀσυνήθει· σκέψεις· ἐφάνετο δὲ ἐπιθυμῶν, ὡς καὶ ἐγὼ, νὰ μείνωμεν μόνοι. Νεὶ μὲν ὁ θεὸς μου εἶχεν ἐξέλθει, ἀλλὰ τὴν Λουίζαν πῶς νὰ τὴν ἀπομακρύνωμεν; Αἱ ὦραι μόλις παρήρχοντο, ἡ ὁμιλία ἐστερεῖτο πάσης ζωηρότητος καὶ ἡ Λουίζα, αἰσθανομένη, ἀλλὰ μὴ ἐξηγοῦσα τὴν ἀνυπομονησίαν καὶ τῶν

δύο ἡμῶν, ἐγένετο ἀνήσυχος. Τὸ κατ' ἐμὲ, τὴν μὲν θέλησιν εἶχον ἀνένδοτον, αἱ δυνάμεις μου ὁμοίως ἐνέδιδον. Τέλος πάντων ἡ Λουίζα, καταπονηθεῖσα ἴσως ὑπὸ τῆς μακρᾶς ἐκείνης μονοτονίας, ἐξῆλθε τοῦ δωματίου. Νέφος ἐσκότισε τοὺς ὀφθαλμούς μου ὅτε ἐκλείσῃ τὴν θύραν, ἐνῶ οἱ τοῦ Ροβέρτου προσηλωθησαν ἀτενεῖς ἐπ' ἐμέ.

— Λοιπὸν, ἠρώτησε, τί ἀπεφάσισες, Μαγδαληνή;

Ἐγὼ δὲ ἐσιώπων. Ἦθελα μὲν ν' ἀποκριθῶ— Δὲν σὲ ἀγαπῶ,— ἀλλὰ σιδεροῦς τις φραγμὸς περιέκλειε τὰ χεῖλη μου. Καὶ οὕτω παρήρχετο ἐν σιωπῇ ὁ κειρὸς, ἐνῶ πιθκὸν ἦτο νὰ ἐπανέλθῃ ἡ Λουίζα.

— Μαγδαληνή, ἐπανέλαθεν ἐκεῖνος, δὲν ἔχεις τί νὰ μὲ εἰπῆς;

— Τί νὰ σὲ εἰπῶ; ἀπεκρίθην προσπαθοῦσα νὰ μειδιάσω. Ὁ ἔρωσ περὶ τοῦ ὁποῖου μὲ ὠμίλητες χθές, ἔρωσ πρόσφατος, δὲν εἶναι, χάριτι θεῶν, ἐξ ἐκείνων ὅστινες δὲν δύνανται ν' ἀποθάνωσιν. Ἄς τὸν λησμονήσωμεν.

— Νὰ τὸν λησμονήσω! ἀνέκραξεν ὕλως περίλυπος. Καὶ ἔμπορῶ; Αὐτὴ λοιπὸν εἶναι ἡ ἀπόφασίς σου! Δὲν μὲ δίδεις καμμίαν ἐλπίδα;

Καὶ ἐπειδὴ δὲν ἀπεκρινόμην— Λοιπὸν, προσέθετο, εἰναι βέβαιον ὅτι δὲν μὲ ἀγαπᾷς. Ἄς ἤξευρες πόσον μὲ θανατόνεις!... Ἄν ἤξευρα ὅτι αἰτία εἶναι ἡ Λουίζα... Ἄφες με νὰ δοκιμάσω... Ἄν μὲ δώσῃ τὴν ἐλευθερίαν μου, συγκατατίθῃσαι;

— Ὄχι, ὄχι, ἡ Λουίζα δὲν ἔχει τὴν δύναμιν ν' ἀλλάξῃ ὅ,τι...

— Ἄρα μὲ μισεῖς; τί σὲ ἔκαμα;

— Ἦλθες ἀργὰ, ἀπεκρίθην ἀποστρέψασα τὴν κεφαλὴν.

— Ἀργά!

— Πρέπει νὰ σὲ εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, ἐπικνέκων μετὰ κόπου. Μάθε ὅτι ἡ καρδιά, τὴν ὁποῖαν φαίνεσαι ἐκτιμῶν ὑπὲρ τὸ θεόν, ἀνήκει εἰς ἄλλον.

Ἄγνοῦ πῶς διέφυγε τὸ ψεῦδος τοῦτο τοῦς ἐδόντας μου· ναι μὲν εἶχον ἀποφασίσει ν' ἀφαιρέσω καὶ τὴν ἐλαχίστην ἐλπίδα ἀπὸ τὸν Ροβέρτον, δὲν εἶχον προσχεδιάσει ὁμοίως καὶ ὅ,τι εἶπον. Τὴν ὥραν ἐκείνην κατέβη εἰς τὴν κεφαλὴν μου, καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξε σπουδαιότερον ἢ ὅσον ἠλπίζον.

— Ἀδύνακτον, ἀνέκραξεν, ἀδύνακτον! Πῶς; τὰ διασπῆ καὶ ὀξέα βλέμματά σου μὲ ἠπάτησαν! καὶ εἶχον τὴν ἱκανότητά νὰ κρύψωσι τόσον καλὰ τὸ μυστικόν σου! Πῶς δὲν τὸ ὑπωπτεύθην;

— Κανεῖς δὲν τὸ ἤξεύρει, ὑπεψιθύρισα μετὰ μεγίστης σπουδῆς, ἐπιθυμοῦσα ν' ἀποφύγω τὴν ἀνάγκην τοῦ ψεύδους, τὸ ὁποῖον ἐμίσει καὶ ἡ καρδιά καὶ τὸ στόμα μου. Εἰς σὲ μόνον, Ροβέρτε, ἐξομολογοῦμαι.

— Καί λοιπόν, εἶπε, θά γνωρίσω ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον προτιμᾷς. . .

— Καί ἂν τὸ κατορθώσης, ὑπέλαβον ἀταράχως, δὲν θά λησμονήσης βεβαίως, ὅτι ἐμπιστευθεῖσα εἰς σέ τὸ μυστικόν μου, δὲν σ' ἔδωκα καὶ τὸ δικαίωμα νὰ τὸ μεταχειρισθῆς ἐναντίον μου.

Αὐτὸς δὲ πεσὼν εἰς σκίμποδα·

— Θ' ἀναχωρήσω, εἶπε, καὶ τότε δὲν φοβεῖσαι ἐπιβουλήν.

— Καὶ διατί ν' ἀναχωρήσης; τί θά ζητήσης μακρὰν ἡμῶν; Μήπως δὲν ἔχης ἐδῶ οἰκογένειαν; Μήπως δὲν θά ἔχης τὴν καλητέραν, τὴν εὐτυχεστέραν τῶν γυναικῶν; Μήπως δὲν θά ἔχης καὶ καλὴν ἀδελφὴν, προσέθηκα τείνασα τὴν δεξιάν, πιστὴν φίλην; Μείνε λοιπόν.

— Διὰ νὰ παρασταθῶ μάρτυς τῆς εὐτυχίας σου!

— Ω! ἀνεφώνησα ἀσυνέτως· ὁ Θεὸς ἤξεύρει ὅτι ποτὲ ἡ θεὰ τῆς εὐτυχίας μου δὲν θά προσβάλη τὰς ὀψεις σου. . .

— Εἶναι δυνατόν! . . . Λοιπὸν ἀγαπᾷς χωρὶς ἐλπίδα. Τότε θά μείνω· τίς ἤξεύρει τὰ μέλλοντα;

— Ὄχι, μὴ ἐλπίζης τίποτε, διότι καὶ αἰωνίως ἂν περιμένω εἰς μάτην, ἢ προσδοκία αὐτὴ μὲ εἶναι γλυκυτέρα καὶ ὕλων τῶν ἄλλων εὐτυχημάτων τοῦ κόσμου τούτου.

— Φθάνει, φθάνει! ὑπεψιθύρισε. Δὲν εἶναι ἀναγκαῖα τόση σκληρότης.

Καὶ ἀνεχώρησε· δὲν ἦλθε δὲ τὴν ἐπιούσαν· ἐπέστειλε μόνον ὀλιγόστιχον ἐπιστόλιον, ἐν ᾧ ἔλεγεν ὅτι ἦτο ἀσθενής. Ὁ θεὸς μου, παραλαβὼν τὸν ἰατρὸν τῆς οἰκογενείας, μετέβη εἰς τὸ κκτάλυμά του, καὶ εὗρεν αὐτὸν ἔχοντα θερμὴν. Κατὰ τὴν μικρὰν δὲ ταύτην ἀσθένειαν, ἥτις, ἀληθὴς ἢ ψευδὴς, διήρκεσεν οὐκ ὀλίγον, ἐπεσκέπτετο καθ' ἑκάστην αὐτὸν ὁ θεὸς μου· ὁ Ροβέρτος ὁμοίως μόλις ἠρώτα περὶ ἡμῶν, οὐδ' ἐδείκνυε καὶ ἐπιθυμίαν νὰ ἴδῃ τὴν Λουίζαν, ἥτις ἤρχισε νὰ ἀνησυχῇ. Τὴν ἀπροσδόκητον ταύτην ψυχρότητα, μετὰ τὴν τόσην προθυμίαν, μόνη ἐγὼ ἐνόουν. Καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς μου ἤρχισε ν' ἀνησυχῇ τοσοῦτον, ὥστε ἐφοβούμην μὴ ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ ἐξήγησιν. Τί ἄρα ἐσκόπει ὁ Ροβέρτος; ν' ἀναχωρήσῃ; Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἰδέα αὐτὴ, μόνη πιθανὴ, μὲ ἐβασάνιζεν, ἀπεφάσισα νὰ τῷ γράψω, καὶ πεποιθήσιν ἔχουσα εἰς τε τὴν ἀγνότητα τῶν σκοπῶν μου καὶ εἰς τὴν πρὸς τὴν Λουίζαν ἀφοσίωσίν μου, παρεβλέψα ἀδιστακτικῶς τὰ παραδεδεγμένα. «Ἐλθέ, ἔγραψα αὐτῷ, ἡ Λουίζα σὲ ἀγαπᾷ καὶ τήκεται διὰ τὴν ἀπουσίαν σου. Ἀφοῦ ἄπαξ ἀφῆκες νὰ γεννηθῇ καὶ νὰ βιωθῇ ἡ πρὸς σὲ ἀγάπη τῆς, δὲν ἔχεις πλέον τὸ δικαίωμα ν' ἀφαιρέσης τὴν γαλήνην τῆς νεαρᾶς τῆς καρδίας». Τοιαῦτα τινὰ ἐξηκολούθουν γράφουσα,

ἐμπνεομένη ὑπὸ μόνης τῆς πρὸς τὴν Λουίζαν βεβαίας ἀγάπης μου. Τὴν νέαν φλόγα, τὸ ἀγνωστον πῦρ ἄτινα ἠσθάνομην κατακαίοντά με ἀφότου ἔμαθον ὅτι ἀγαπῶμαι, ἀφῆκα νὰ ὑπερεχειλίσωσιν ἐν ὀνόματι καὶ χάριν τῆς Λουίζης. «Τί περιμένεις ἀπὸ τὸ μέλλον; προσέθετον. Τί θά τρέξης ἀναζητῶν; Ἴδου, ἐνταῦθα εἶναι ἡ εὐτυχία· σοὶ μειδιᾷ καὶ σοὶ τείνει τὴν χεῖρα, ἡ εὐτυχία τὴν ὁποῖαν ὠνειρεύθη ὁ πατήρ σου διὰ σέ, αὐτὴ ἐκεῖνη τὴν ὁποῖαν ἤλθες καὶ σὺ νὰ ζητήσης, ὠραιοτέραν, ἐντελεστοτέραν ἢ ὅσον ἐφαντάσθης, καὶ τὴν παραβλέπεις διὰ χίμαριν, διότι δὲν εἶμαι ὁποῖα μὲ φρονεῖς! ἐνόμιζες ὅτι εἶχον τὴν καρδίαν ὅλως ἀθῶν, ἐνῶ καὶ ἔπαθε καὶ πάσχει. Τί λοιπὸν ἠγάπησας; καὶ πῶς θά μεταχειρισθῆς τὴν ζωὴν σου; Θά κυλισθῆς ἴσως εἰς τὰ τέσσαρα μέρη τοῦ κόσμου· πλὴν δὲν θά εὐτυχῆσης, συγχρόνως δὲ θά φανεύσης νέαν ἀθῶαν. Πῶς δὲν ἐσυλλογίσθης ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ σὲ βλέπῃ καθ' ἡμέραν καὶ νὰ μὴ σὲ ἀγαπήσῃ;»

Ἐγραψα πολλάς τοιαύτας ἐπιστολάς, ἀλλ' εἰς οὐδεμίαν ἔλαβον ἀπάντησιν· ἠναγκαζόμην δὲ καὶ ἄκουσα νὰ τὰς ἐμπιστεύωμαι εἰς τοὺς ὑπηρέτας, διότι ἐγὼ μὲν δὲν συνείθιζον νὰ ἐξέρχωμαι μόνη, ἡ δὲ Λουίζα ἔτρεχε πάντοτε κατόπιν μου. Ὁμολογῶ ὅτι μετὰ πολλῆς δυσκολίας καὶ φόβου μετεχειριζόμην τὸ μέσον αὐτῶν, διότι ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ παρατηρήσωσι τὴν ἀπουσίαν τοῦ Ροβέρτου, καὶ νὰ μὴ ὑποπτευθῶσι τὴν σύγχρονον ἀνταπόκρισίν μου· δὲν μετενόουν ὁμοίως, πεποιθὴν εἰς τὴν εὐθύτητα τῶν φρονημάτων μου. Μ' ἐλύπει δὲ εἰς ἄκρον ἡ ἀνεξήγητος σιωπὴ τοῦ Ροβέρτου καὶ ἡ μελαγχολία τῆς Λουίζης. Ἡ ταλαίπωρος τὸν ἀνέμενεν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν, καὶ ἀνεσκίρτα καὶ κατὰ τὸν ἐλάχιστον κρότον. Ὅσάκις ἡ θύρα τῆς αἰθούσης ἠνοίγετο, ἐρύθημα φλογερὸν ἐκάλυπτε τὸ πρόσωπόν της· τὸ κατ' ἐμὲ ἠπόρουν καὶ τί νὰ εἶπω καὶ τί ν' ἀποκριθῶ εἰς τὰς ἐρωτήσεις, εἰς τὸ ἀνήσυχον βλέμμα τῆς, τὸ ὁποῖον προσήλωνε περίλυπος ἐπ' ἐμὲ, ὡς ἂν ἐμάντευεν ὅτι μόνη ἐγὼ ἐγνώριζον τὸ μυστικὸν δι' ἃ ἔπασχεν.

Ἀλλὰ καὶ ὁ θεὸς μου ἤρχισε νὰ γίνεται σκεπτικὸς· πρὸ πολλῶν ἡμερῶν δὲν εἶχεν ἐπισκεφθῆ τὸν Ροβέρτον, ἀπέφευγε δὲ καὶ νὰ προσφέρῃ τὸ ὄνομά του. Ἐγὼ δὲ ἠσθάνομην ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶχε καταντήσῃ ἀνυπόφορον· ἀλλὰ τί νὰ πράξω; πῶς νὰ σώσω τὴν Λουίζαν; Ποτὲ ὁμοίως δὲν μοὶ ἦλθεν ἡ ἰδέα νὰ οἰκοδομήσω τὴν εὐτυχίαν μου ἐπὶ τῶν ἐρείπιων τῆς ἰδικῆς τῆς. ἠσθάνομην καταρρέον τὸ οἰκοδόμημα τῶν ἐσωτερικῶν ἡμῶν εὐχαριστήσεων, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐδυνάμην νὰ προλάβω τὴν καταστροφὴν, ἐρίπτóμην τολμηρὰ ὑπὸ τὰ ἐρείπια.

Ἐσπέραν τινὰ ἐκαθήμεθα καὶ οἱ τρεῖς μόνοι εἰς

τὴν αἰθούσαν· ἡ Λουίζα, τεταραγμένη καὶ πάσχουσα, ἀνεπαύετο εἰς πλατὺ θρανίον καὶ εἶχε τοὺς ὀφθαλμοὺς κλειστούς· ἴσως ἤθελε κοιμωμένη νὰ περᾶσθαι εὐκολώτερον τὴν ὥραν· ἴσως δὲ καὶ προσποιουμένη ὅτι κοιμᾶται ἤθελε ν' ἀποφύγῃ τὴν συνομιλίαν. Ὁ δὲ θεὸς μου ἀνεγίνωσκε, καὶ ἐγὼ ἐκέντουν σκεπτομένη. Ἡ σιωπὴ ἄρα ἦτο βαθυτάτη, ὅτε περὶ τὴν δεκάτην ὥραν ἀνοίγεισθαι τῆς θύρας ἐφάνη ὁ Ροβέρτος. Κατὰ τὴν ἀπροσδόκητον ταύτην ἐμφάνισιν ἀφῆκα φωνὴν, ἐνῶ ἡ Λουίζα ἐγερθεῖσα ἐφαίνετο τοσούτῳ τεταραγμένη, ὥστε ἐφοβήθη μὴ πάθῃ τι. Τοσούτῳ δὲ ἀνέκφραστος ὑπῆρξεν ἡ χαρὰ τῆς, ὥστε ἀμφιδάλλω ἂν τὸ θυγάτριον τοῦ Ἰακείρου ἠσθάνθη τοιαύτην, ὅτε ἀκούσαν τὴν κεραιγγελίαν τοῦ Ἰησοῦ «Ταλιθὰ κοῦμι», ἀνέστη καὶ περιεπάτησεν.

Ὁ δὲ Ροβέρτος, ὅστις δὲν μοι ἐφάνη κεραιγγεμένος, ὠμίλησε μετὰ τῆς συνήθους εὐχερείας, καὶ ἀποκρινόμενος εἰς τὰς δειλὰς ἐπιπλήξεις τῆς Λουίζης, «Ἦμην, εἶπεν, ἄρρωστος, ἀγαπητὴ μου Λουίζα· ἀλλὰ ἔγεινα καλὰ καὶ δὲν θὰ σὲ ἀφίσω πλέον». Καὶ ἠσπᾶσθη τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων τῆς.

Κατὰ πρῶτον ὁ θεὸς μου ἐδέχθη αὐτὸν μετὰ ψυχρότητος· ἀλλ' ἡ ψυχρότης παρήλθεν ὅτε εἶδεν εὐχαριστημένην τὴν θυγατέρα του, ἣτις λησμονήεσσα πόσα ὑπέφερεν, ἀνέλαβεν ὅλην τὴν ἀρχαίαν φαιδρότητα καὶ προσήνειαν. Ἐνόμιζες βλέπων καὶ τοὺς δύο, ὅτι πρὸ μιᾶς μόνον ἡμέρας εἶχον χωρισθῆ, καὶ ὅτι οὐδὲν εἶχε συμβῆ μετὰξὺ αὐτῶν. Ἡ ἐσπέρα παρήλθεν ὡς καὶ πολλὰ ἄλλα, μετὰ πλείονος χαρᾶς, διότι εἶδομεν ἐπανελθοῦσαν τὴν εὐτυχίαν τὴν ὁποίαν ἐνομιζόμεν ἀπολεσθεῖσαν. Ἐκτοτε ὁ Ροβέρτος ἐπανήρχετο καθ' ἐσπέραν, καὶ πάντα ἐγίνοντο ὅπως καὶ πρότερον. Ἐγὼ μάλιστα ἐνόμιζον ὅτι καὶ φαιδρότερος καὶ ὀμιλητικώτερος ἢ ἄλλοτε ἦτο, καὶ κεραιτῶν αὐτὸν ἠπόρουσαν ἂν ἐπρεπε νὰ χαίρω ἢ νὰ φοβῶμαι.

— Εἶχες δίκαιον, μοι εἶπεν ὅτε μετὰ τινος ἡμέρας εὐρέθημεν μόνοι· ἔτρεχον κατόπιν καπνοῦ· σὲ βεβαιῶ ὅμως ὅτι τὰ ἐλησμόνησα ὅλα. Ἰδέα μὲ εἶχεν ἔλθει ν' ἀναχωρήσω· ἀλλ' ἐνῶ ἠτοιμαζόμενη ἠσθάνθη ὅτι, πλὴν σοῦ, καὶ ἄλλο μὲ εἶχε προσηλωμένον εἰς τὴν Γαλλίαν, τὴν ὁποίαν μ' ἔκαμες ν' ἀγαπήσω. Ὁ βίος μου συνδέεται πλέον μὲ τὸν βίον τῆς Λουίζης, τὸν ἰδικόν σου, εἰς ἕνα λόγον μὲ τὰ ὄντα καὶ μὲ τὰ αἰσθητά τὰ ὁποῖα ἐδῶ ἐγνώρισσα, καὶ δὲν εὐρίσκω ἄλλου... Τὰ γράμματά σου μοῦ ἠνοιξαν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ σ' εὐγνωμονῶ. Ναι, θ' ἀγαπήσω τὴν Λουίζαν, ἢ μᾶλλον τὴν ἀγαπῶ. Δὲν θὰ ἤμην μωρὸς καὶ ἐγκληματίας ἂν ἄφιναι τὸ ἑρᾶιον αὐτὸ πλάσμα, τὴν ἀγνήν αὐτὴν ψυχὴν, εἰς τὴν ὁποίαν ἠμπορῶ νὰ βυθίσω τὸ βλέμμα μου χωρὶς φόβον ν' ἀπαντήσω ξένην σκιάν; Εὐχαριστῶ,

Μαγδαληνῆ, ὅτι μὲ ἐφώτισες· ἐφάνης εὐλικρινὴς καὶ τιμῆ· εἶσαι γενναία, καὶ θὰ ἴδῃς ὅτι θὰ φανῶ πρὸς σὲ ὡς ἄλλος ἀδελφός.

Ἐπρόφερε δὲ τὰς τελευταίας ταύτας λέξεις ἐντονώτερον τῶν ἄλλων, ὡς ἂν ἤθελε νὰ μὲ βεβαιώσῃ περὶ τῆς μελλούσης διαγωγῆς του καὶ νὰ ἐξαλείψῃ τὰς ἐντυπώσεις τῆς παρελθούσης.

— Σὲ πιστεύω, ἀπεκρίθην, δοῦσα αὐτῷ τὴν δεξιάν.

Τὸ δ' ἐσπέρας αὐτῆς ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐζήτησεν ἐπισήμως τὴν Λουίζαν εἰς γάμον.

Γ'.

Δὲν θὰ ὀμιλήσω ἐν ἐκτάσει περὶ τῶν διατρεξάντων κατὰ τὰς μετὰ ταῦτα ἡμέρας· αἱ προετοιμασίαι τοῦ γάμου μοι ἔδιδον συνεχῶς ἀφορμὴν ν' ἀποχωρῶ καὶ ν' ἀφίνω μόνους τοὺς δύο νέους. Ἐπειδὴ δὲ ἐφρόντιζον μόνη, ὡς ἄλλη μήτηρ, περὶ τῆς καταρτίσεως τοῦ οἰκήματος αὐτῶν, κατέβαλον πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως γίνωσι τὰ πάντα κομψά, ἑρᾶια καὶ πλούσια.

Ὁμολογῶ ὅμως ὅτι ἐνίοτε, ἐνῶ οἱ ἐργάται ἐξετέλουν τὰς διαταγὰς μου, δάκρυα ἀνέβλυζον ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς μου. Ἀλλὰ καὶ ὅτε, κεκοπιακυῖα, ἀνεπαυόμην πλησίον τῆς Λουίζης καὶ τοῦ Ροβέρτου, ἠσθάνομην θλιβομένην τὴν καρδίαν μου. Ὁ Ροβέρτος ἐφαίνετο ὅτι δὲν κατείχετο ἔτι ἀπὸ ἀληθὲς πάθος πρὸς τὴν μνηστὴν του, ἐφέρετο ὅμως καὶ εὐγενῶς καὶ φιλαφρόνως πρὸς αὐτήν· ἡ Λουίζα, ἄπειρος καὶ ἀθῶα, ἐνόμιζεν ὅτι ὁ ἀληθὲς ἔρως οὔτε ἄλλας ἐκφράσεις, οὔτε ἄλλα βλέμματα ἔχει· ἐγὼ δὲ κατέστελλον μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας τὴν ἐνίοτε ἐπανερχομένην ἀθυμίαν μου, ὥστε αἱ μετὰξὺ τοῦ Ροβέρτου καὶ ἐμοῦ σχέσεις ἦσαν ὅλως ἀδελφικαί.

Τὴν 20 Ἰουλίου ἐμελλε νὰ τελεσθῇ ὁ γάμος, τὸν ὁποῖον ἐπέσπευδον ὅσον τὸ δυνατόν, ἐλπίζουσα νὰ εὐρω ὅλην μου τὴν γαλήνην. Ἐλθούσης δὲ τῆς ἡμέρας ἐνέδυσσα μόνη τὴν Λουίζαν, θεῖσα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς λευκὸν στέφανον. Οὐδέποτε εἶχον ἴδῃ αὐτὴν τόσον ὡραίαν.

Δὲν ἐπιχειρῶ νὰ περιγράψω τί ἠσθάνομην διαρκούσης τῆς τελετῆς, διότι αἱ τοιαῦται θλίψεις δὲν ἐρμηνεύονται δι' ἀνθρωπίνων λόγων. Τὸ εἶδος τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, τὸ ὁποῖον μὲ εἶχεν ὑποστηρίξει ἕως τότε, κατέπεσε διὰ μιᾶς, καὶ εὐρέθη ἀφῆνης ἀπέναντι τρομερᾶς πραγματικότητος. Ἐβλεπον τὸν Ροβέρτον, τὸν ἠγάπων, καὶ ὅμως ἐστερήθη αὐτοῦ διὰ παντός. Τὸ γαλήνιον ἠθὸς του μὲ δυσηρέσται· ἐπεθύμουν ν' ἀπεκάλυπτον εἰς τὸ πρόσωπόν του ἴχνος κἂν πόθου τῶν παρελθόντων· ἐμεμφόμενη τὴν Λουίζαν ὅτι δὲν ἐνόει εἰς ὁποίαν θυσίαν ὑπεβλήθη χάριν αὐτῆς· ὅλος ὁ κόσμος μὲ ἐπταίεν. Ἐφανταζόμενη ἔτι τὸν γάμον ἐκείνον ἀπεδοκίμαζεν ὁ Θεὸς, καὶ ἐπεκαλούμην κατ' αὐτοῦ τοὺς θεῖους κεραυνούς. Ἀλλ' ὅ-

μως, τὸ μυστήριον ἐτελέσθη ὑπὸ τοῦ ἱερέως, ὁ Θεὸς δὲν τὸ ἐμπόδισεν, ὁ ἥλιος ἐξηκολούθησεν ἀκτινοβολῶν ἐπὶ πάντων ἀνεξαιρέτως, καὶ πάντες ἔχαιρον μηδενὸς ὑποπτουθέντος τὴν θλίψιν μου.

Τὸ ἑσπέρας συνεκροτήθη χορὸς, εἰς ὃν προσῆλθον πολλοὶ κεκλημένοι. Οἰκίᾳ καὶ κήπος ἦσαν κατάφωτοι, τῆς δὲ Λουίζης τὸ κάλλος ἦτο σχεδὸν ὑπερφυῖες· ἔλαμπον καὶ τὸ μειδιάμα καὶ τὸ βλέμμα της. Τὸ κατ' ἐμὲ, περιηρόμενη μετὰ τοῦ πλήθους βεβαρημένην ἔχουσα τὴν κεφαλὴν, μηδὲν βλέπουσα καὶ μηδὲν σκεπτομένη. Περὶ δὲ τὸ τέλος τοῦ χοροῦ ἀποχωρήσασα εἰς τινὰ γωνίαν τοῦ δωματίου, ὅπου μοὶ ἐφάνερωσε κατὰ πρῶτον ὁ Ροβέρτος· τὸ αἰσθημά του, ἐκρύβην μετὰ τῶν ἀνθέων καὶ ἀνεπόλουν τὴν ταχεῖαν καὶ ὀλεθρίαν ἐκείνην σκηνήν. Ἦτο λοιπὸν ἀληθινὸν ὅτι ἐσβέσθη πᾶσα ἐλπίς, καὶ ὅτι ἐσβέσθη κατ' ἐμὴν θέλησιν; Ἡ κεραλή μου ἐπλανᾶτο μετὰ τῶν σκότους· πάντα τὰ περὶ ἐμὲ μοὶ ἐφαίνοντο πένθιμα, καὶ τὸν ἦχον τῆς μουσικῆς ἐξελάμβανον ὡς νεκρικὸν ἦχον κωδῶνων.

Μετὰ τῆς ζάλης αὐτῆς παρετήρησα τὸν θεῖόν μου ἀναζητοῦντά με.

— Τί ἔχεις, κόρη μου; με ἠρώτησεν ἰδὼν ὅτι μάλις ἐδυνάμην νὰ σταθῶ. Πάσχεις; . . . Ὁ κόπος ἴσως.

— Ναὶ ὁ κόπος, ὑπέλαβον.

— Ἰπαγε, κόρη μου, νὰ ἡσυχάσῃς. Ὅλα ἔγειναν θαυμάσια χάρις εἰς σέ. . . Ὁ Θεὸς θὰ σ' εὐλογήσῃ, καὶ ὁ γέρον θεῖός σου θὰ περάσῃ τὴν ζωὴν του προσπαθῶν νὰ σὲ καταστήσῃ εὐτυχῆ. . . Καὶ ἡ Λουίζα εἶναι κατάκοπος. Χρησίμευσέ την, καλή μου Μαγδαληνή, καὶ τὸ τελευταῖον ὡς ἄλλη μήτηρ, καὶ ὁδήγησέ την εἰς τὰ δωματία της.

Καὶ δὲν ἀπεκρίθην μὲν, διότι δὲν εἶχον δύνειμιν, ὑπήκουσα ὁμῶς· ὠδήγησα τὴν Λουίζαν μέχρ' ἰδὼν τῶν δωματίων της, τὴν ἠσπᾶσθην καὶ ἔτρεξα εἰς τὸν κοιτῶνά μου, ὅπου κατεκλίθην ἀναίσθητος. Τὴν δὲ νύκτα με κατέλαβε νόσος δεινὴ ἥτις, διακρέσασα πολλὰς ἐβδομάδας, με ἔφερεν εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου. Ἦμην σχεδὸν πάντοτε παράφρων, καὶ ὅτε ἀνένηφον ἐφοβούμην μὴ ἐπράδωκα τὸ μυστικόν μου. Ὁ θεῖός μου καὶ ἡ Λουίζα ἦσαν πάντοτε πλησίον μου, παρατηροῦντες μετὰ προσοχῆς τὰ συμπτώματα τῆς νόσου. Μοὶ ἐφάνη δὲ δις ἢ τρίς ὅτι εἶδον καὶ τὸν Ροβέρτον. Ὅτε ἀνελάμβανον τὰς αἰσθήσεις μου καὶ ἔβλεπον αὐτοὺς περὶ ἐμὲ, ἀντὶ νὰ εὐχαριστηθῶ ὠργιζόμενη ὅτι εἶχον τόσους μάρτυρας τῆς παραφροσύνης μου. Ἡ θλίψις, τὰ δάκρυά των μοὶ ἦσαν ἀδιάφορα· ἔβλεπον δὲ τὸν θάνατον ἐρχόμενον χωρὶς νὰ αἰσθανθῶ οὔτε λύπην οὔτε χαράν. Μία μόνη ἰδέα με ἐκυρίευεν, ὅτι ἠγάπων τὸν Ροβέρτον, καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ κρύπτω τὸ αἰσθημά μου.

Ἐν τούτῳ ἡ νόσος κατενικήθη, ἐπέζη ὄμως ὁ φόβος μου μὴ ἐφάνερωσά τι ἐν καιρῷ παραφροσύνης. Παρετήρουν καλῶς τὰ πρόσωπα τῶν περὶ ἐμὲ, καὶ ἀνέκρινον καὶ τὰ ἐλάχιστα νεύματά των μετὰ μεγίστης ἐπιμονῆς. Οὐδεὶς ὁμῶς αὐτῶν ἐνόει τὴν λόγον τῆς ἐπιμονῆς ταύτης, πάντες δὲ μοὶ ἀπεκρίνοντο λέγοντες, ὅτι κατειχόμενη ὑπὸ πυρετοῦ καὶ ὑπὸ παραφροσύνης. Ἐπὶ τέλος βεβαιωθεῖσα ὅτι δὲν ἐπρόδοθην, ἀνέλαβον ταχύτερον τὴν ὑγείαν μου. Οἱ δὲ ἱατροὶ διετάξαν νὰ ὑπάγω εἰς τὴν ἐξοχὴν.

Ἦτο Σεπτέμβριος ὅτε ἀνεχωρήσαμεν εἰς Ville-Fermy. Ὁ θεῖός μου, φοβούμενος μὴ με βλάβῃ ἡ ταχύτης τοῦ σιδηροδρόμου, διέταξε καὶ με μετέφερεν ὁμοῦ με τὴν Λουίζαν τέθριππον ὄχημα, αὐτὸς δὲ, ἔχων ὑποθέσεις, ἐμελλε νὰ ἔλθῃ τὴν ἐπιούσαν. Ὁ Ροβέρτος, ἀνεχωρήσας ἀπὸ πρωῆς, περιέμενεν εἰς τὴν ἐξοχὴν, ὅπου ἐφθάσαμεν τὴν ἐβδόμην ὥραν τῆς ἑσπέρας. Κατ' ἐπιταγὴν αὐτοῦ, τὸ δεῖπνον εἶχε προετοιμασθῆ εἰς τὸ πρὸ τοῦ κοιτῶνός μου δωματίον, καὶ ἄνθη καὶ βιβλία ἐξ ἐκείνων τὰ ὅποια ἠγάπων κατὰ προτίμησιν, ἔκειντο πλησίον τοῦ ἀνακλίντρον ὅπου ἐμελλε νὰ καθήσω. Εἰς τὸ δεῖπνον ὁ Ροβέρτος καὶ ἡ Λουίζα διέταξαν τοὺς ὑπηρετάς ν' ἀποχωρήσωσι, καὶ με ἐπεριποιούντο αὐτοὶ μόνοι προλαμβάνοντες μὴ ἐνοχληθῶ ἔστω καὶ κατὰ μικρὸν ὑπὸ κόπου.

Ἐπὶ πολλὰς ἐβδομάδας ἐξηκολούθησα εὐρισκομένη εἰς κατάστασιν τινὰ γλυκεῖα ἀναισθησίας, καθόσον, ἀδύνατος οὔσα, οὔτε νὰ σκεφθῶ ἐδυνάμην. Ἀλλ' αἱ δυνάμεις μου ἐπανῆλθον βαθμηδόν, μετ' αὐτῶν δὲ καὶ ἡ πρὶν ζωηρότης. Παρατηροῦσα τὸν Ροβέρτον καὶ τὴν Λουίζαν, ἐπειθόμην ὅτι ἦσαν καὶ οἱ δύο εὐτυχεῖς· ἠγωνιζόμενη δὲ νὰ μετᾶσχω καὶ ἐγὼ τῆς εὐτυχίης αὐτῶν· ἀλλὰ συχνάκις μ' ἐκυρίευεν ἀθυμία ἀκατανίκητος.

Ὅτε ἐπανήλθομεν εἰς Παρισίους, τοὺς νεονύμφους, ὠραίους καὶ νέους, ἠμιλλῶντο τίς νὰ καλέσῃ πρῶτος εἰς συναναστροφὴν· δι' ὃ καθ' ἑσπέραν σχεδὸν ἐξήρχοντο τῆς οἰκίας. Κατ' ἀρχὰς ἠθέλησα καὶ ἐγὼ νὰ τοὺς ἀκολουθήσω· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ θορυβώδης ἐκεῖνος βίος ἀντὶ εὐθυμίας μοὶ ἐπροξένει κόπον, τὸν παρήτησα, καὶ ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἐβλάπτετο ἡ ὑγεία μου ἔμενα μετὰ τοῦ θεῖου μου· οὕτω πως, βυθιζομένη εἰς σκέψεις λυπηρὰς, ἐπέρον τὰς μακρὰς ἐκείνης νύκτας τοῦ χειμῶνος. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο προφανὴς ἡ ἀλλοίωσις μου, πάντες ἦσαν ἀνήσυχοι, καὶ πάντες μ' ἐπεριποιούντο· οὐδεὶς ὁμῶς ἐγίνωσκε τὴν βίβλιν τοῦ κηκοῦ.

Μετὰ τὸν χειμῶνα ἦλθε τὸ ἔαρ, ὅτε ἐπαυσαν μὲν αἱ συναναστροφαί, πλεῖστοι δὲ ἀπῆλθον εἰς τὰς ἐξοχὰς. Μόνη ἐγὼ ἔμεινα ἢ αὐτῇ, γελῶσα μάλιστα ἐνίοτε, ἀναλλοίωτος ὁμῶς κατὰ βάθος. Καὶ ἐνῶ αἱ

δυνάμεις μου ἐφάνοντο ζωογονούμεναι ὑπὸ τοῦ καθάρου ἀέρος καὶ τῆς γαλήνης τῆς ἐξοχῆς, τὸ ἠθικόν μου παρελύετο ἀκατάσχετον. Τὰ περιφίλικτα αἰσθήματα, ἅτινα κοιμῶνται εἰς τοὺς μυχοὺς τῆς ψυχῆς, ἐξηγείροντο καθ' ἑκάστην, καὶ ἀτόμως πολεμούμενα διέστρεφον τὴν θέλησίν μου. Καὶ ἐνῶ μέχρι τοῦ νῦν ἐσεμνυόμην διὰ τὴν θυσίαν μου, σήμερον μετενόουν ἀξιοκατακρίτως. Μόνη ἡ ὑπερηφάνειά μου ἐπέζη· καὶ μόνον ὅτε εἶδον ὅτι ἠγγίζε καὶ αὐτὴ νὰ μ' ἐγκαταλείψῃ, ἠσθάνθην εἰς ποῖον βαθμὸν ταπεινώσεως εἶχον κρημνισθῆ μικρὸν κατὰ μικρὸν.

Ἡμέραν τινὰ ὁ Ροβέρτος, ἡ Λουίζα καὶ ἐγὼ, ἐξελθόντες ἔριπποι ἐπανηρχόμεθα εἰς τὴν οἰκίαν μετὰ μακρὸν περίπατον· αὐτοὶ ἐπροπορεύοντο καὶ ἐγὼ παρηκολούθουν αὐτοὺς μακρόθεν. Πρὸ τινος καιροῦ, βλέπουσα ὅτι ὁ Ροβέρτος μὲ ἀπέφευγε, ἐφантаζόμην ὅτι ἀφοῦ πρῶτον ἐνόμισεν ὅτι μὲ ἀγαπᾷ μὲ ἐμίσητε μετὰ ταῦτα. Πολλάκις παρετήρησα αὐτὸν ἀτενίζοντά με μὲ ἦθος εἰς ἄκρον σκυθρωπὸν· μοι ἐφάνετο δὲ συγχρόνως ὅτι ἐφέρτετο φιλοφρονέστερον πρὸς τὴν σύζυγόν του, καὶ ὅτι ἐπολλαπλασίαζε τὰ δείγματα τῆς πρὸς αὐτὴν ἀγάπης του. Ἐπὶ τοῦτο λοιπὸν ἔμεινα κατόπιν αὐτῶν, προσπαθοῦσα νὰ τὸν ἀποφύγω ὅπως καὶ αὐτὸς μὲ ἀπέφευγε. Πρὶν εἰσελθῶμεν εἰς τὸν κήπον τῆς οἰκίας, ἔπρεπε νὰ διαβῶμεν ἐπὶ γεφύρας, μικρᾶς μὲν, ἀλλ' ἀποτόμου καὶ ὑψηλῆς, κειμένης ὑπὲρ τὸν σιδηρόδρομον. Ὁ Ροβέρτος καὶ ἡ Λουίζα εἶχον ἤδη περάσει, ὅτε δὲ ἐπλησίασα καὶ ἐγὼ, ὁ ἵππος μου, πτοηθεὶς ὑπὸ τοῦ συρίγγματος τῆς ἀτμολαΐης ἀνωρθώθη, καὶ πρ' ὀλίγον μὲ κατεκύλιεν, ἂν ὁ Ροβέρτος ἐπιστρέφων μετὰ σπουδῆς δὲν ἤρπαζε τοὺς χυλινούς. Τὸ ἦθος του εἶχεν ἀλλοιωθῆ, καὶ ἐφάνη ὅτι τὰ χεῖλη του ἔτρεμον ὑπ' ὀργῆς. — Τῆ ἀληθείᾳ, εἶπεν ἐντόμως, φαίνεται ὅτι θέλεις μόνη νὰ σκοτωθῆς, καὶ ὅτι εὐχαριστεῖσαι νὰ μᾶς βλέπῃς ἀνησυχοῦντας διὰ σέ.

Ἐγὼ δὲ, μὴ ἀπαντήτησα, ἐμάστιξα τὸν ἵππον καὶ διέβην. Καὶ ἡ Λουίζα δὲ, ἀναμένουσα με ἀκίνητος μὲ ἐπέπληξε διὰ τὴν ἀπρονοσίαν μου. — Εἶσαι παιδί, ἀπεκρίθην· ἐνθυμίσαι ἂν ἔπασα ποτέ; Ἄρες εἰς ἄλλους τοὺς γελοίους φόβους. — Ὁ Ροβέρτος ἤκουσε τὴν ἀπόκρισίν μου, ἀλλ' ἐσιώπησε.

Τὸ ἑσπέρας γείτονές τινες τῆς Ville-Ferny, γεύομενοι μεθ' ἡμῶν, ὁμίλησαν περὶ σκανδαλώδους ἱστορίας, περιτρεχούσης τοὺς Παρισίους, καθ' ἣν κυρία τις νέα, ὠραία καὶ πλουσία, συγγενῆς ἐπιστημοτάτων οἰκογενειῶν, ἐδραπέτευσε μετὰ τοῦ ἐρπαστοῦ τῆς περιεγράφετο δὲ καὶ ἐσχολιάζετο ἡ ὀργὴ τοῦ ἀπατηθέντος συζύγου μετὰ πολλῆς λεπτομερείας. Ἐπειδὴ δὲ εἶχομεν γνωρίσει πάλαι τὴν κυρίαν αὐτὴν, ἐλυπήθημεν εἰς ἄκρον διὰ τὴν παρεκτροπὴν τῆς, τὴν ὡς μᾶλλον ἀξιοκατάκριτον, ὅσον τὸ μειδίωμα

βρέφους πρὸ τινῶν μηνῶν γεννηθέντος, ἔπρεπε νὰ μὴ ἀφήσῃ αὐτὴν νὰ πέσῃ εἰς τὴν ἄβυσσον. Ὅθεν πάντες κατέκρινον αὐτὴν. Ἐγὼ μόνη ἐσιώπων μὴ αἰσθανομένη ἱκανὸν θάρρος νὰ καταδικάσω μηδένα. Ἦκουον τὴν κοινὴν ἀγανάκτησιν, καὶ ἐφθόνου τὴν γαλήνην τῆς συνειδήσεως τῶν περὶ ἐμὲ γυναικῶν, ἧτις ἐδίδεν εἰς αὐτὰς τὸ δικαίωμα νὰ στιγματίσωσι τὸ κακόν.

Ἐκ τῆς περιστάσεως ταύτης ἐδόθη ἀφορμὴ εἰς μεγάλην συζήτησιν περὶ γάμου. Ἄνδρες τινες ἤξιουν ὅτι ὁ γάμος ἦτο παρὰ φύσιν, ἀνήθικος σχεδὸν θεσμὸς, ἐξουθενῶν τὴν ψυχὴν καὶ δεσμεύων τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρώπου. Αἱ δὲ γυναῖκες, καὶ ἐξαιρέτως ἡ Λουίζα, συνηγόρουν ὑπὲρ τοῦ ἐναντίου. Ἐκατέρωθεν δὲ ἐλέχθησαν πάντα τὰ ἀπ' αἰῶνος ρηθέντα περὶ γάμου. — Δὲν ὑπάρχει, ἔλεγόν τινες, ἀληθῆς ἀξιοπρέπεια, εἰμὴ εἰς τὴν ἐλευθέραν ἔνωσιν δύο ὄντων συνδεδεμένων ἀμοιβαίως ὑπὸ ἀληθοῦς ἔρωτος. Οἱ δὲ ψυχροὶ ἐκεῖνοι ἄνδρες οἱ νυμφευόμενοι μὲν καθ' ἑξῆς, παρεκκλίνοντες δὲ κρυφίως τὰς ὑποχρεώσεις ὅσας ἐπιβάλλει αὐτοῖς ὁ νόμος, εἶναι ἀνάξιοι τιμῆς.

— Πῶς! ἀνεφώνησεν ἡ Λουίζα, νομίζετε μικροπρεπῆ τὴν τολμηρὰν ὑπόσχεσιν τοῦ ν' ἀγαπᾷ τις πάντοτε, διὰ βίου ἀποκλειστικῶς; Καὶ δὲν φρονεῖτε τοῦτο εὐγενέστερον καὶ πλέον ἀξιοσέβαστον τῆς ἐντελοῦς ἐκείνης φρονήσεως, ἧτις προβλέπει τὴν ἀστασίαν;

— Κόρη μου, ὑπέλαβε μειδιῶν τις ἄλλος, τίς δύναται νὰ ὑποσχεθῇ ὅτι δὲν θὰ μεταβληθῇ ποτέ; Τοιαύτη ὑπόσχεσις θὰ ἦτον ἴση πρὸς ὄρκον ὅτι δὲν θὰ γηράσῃ.

— Τί φρονεῖτε σεῖς; ἠρώτησέ τις κυρίαν τὸν Ροβέρτον.

Οὗτος δὲ, ὅστις ἐσιώπα ἄχρι τῆς ὥρας ἐκείνης, ἀκούσας τὴν ἐρώτησιν ἀνεσκίρτησε καὶ εἶπε μετὰ τινὰ δισταγμὸν·

— Φρονῶ ὅτι εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἔν καὶ μόνον ἀληθὲς καὶ μέγαλον αἶσθημα ὑπάρχει, ὁ ἔρως. Μακάριοι ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους συνδέει ἡ κοινωνία κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν καρδιῶν αὐτῶν! Δῶρον οὐράνιον πραγματοποιούμενον ἐπὶ τῆς γῆς! Μακάριοι ὅμως καὶ ἐκεῖνοι οἵτινες, καταφρονούντες καὶ τὰ ἐμπόδια, καὶ τὰς ἀντιστάσεις, καὶ τοὺς φαντασιώδεις νόμους τῆς ἠθικῆς, ἀγαπῶσιν! Ἡ ἀγάπη, ἰδοὺ ἡ ἀλήθεια· τὰ λοιπὰ εἶναι ἀπλῆ συνθήκη.

Εἶπε καὶ στρέφεις πρὸς τὴν σύζυγόν του· — Νομίζεις, προσέθετο, ὅτι θὰ σὲ ἠγάπων καὶ θὰ σὲ ἐτίμων ὀλιγώτερον, ἐὰν ἐθυσίαζες τὴν οἰκογένειαν, τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἡσυχίαν σου χάριν ἐμοῦ, ἐὰν, παρὰ τῶν ἄλλων καταδικαζομένη, ἐρρίπτεσο εἰς τὰς ἀγκάλας μου;

— Τὰς ἠθικὰς ταύτας ἀρχὰς, εἶπε γελῶν ὁ θεῖ-

ός μου, δὲν σὲ συμβουλεύω νὰ μεταδώσης καὶ εἰς τὰ τέκνα σου.

— Τὰ τέκνα μου θὰ τὰς εὔρουν μόνα, ἀπεκρίθη ὁ Ροβέρτος, μὴν ἀμφιβάλλετε. Καὶ ὅταν ἀκόμη γηράσας θὰ λέγω ἴσως τὸ ἐναντίον, αὐτὰ θὰ σκέπτονται ὅπως ἐγὼ εἴαν ἔχουν εἰλικρινῆ καρδίαν. . .

— Ἄν εἶναι εἰλικρινεῖς, ἀνέκραξα ἄκουσα, ἂν ἔχουν τὸ θαῦρος νὰ ἐξετάζουν ἐκυτοὺς καὶ νὰ βλέπουν τὰ περὶ αὐτοὺς, θὰ μάθουν γρήγορα ὅτι ὁ ἔρωσ εἶναι τὸ ὄνειρον τῆς ζωῆς, ἢ μᾶλλον τὸ αἰώνιον ψευδός της. Ἄν μ' ἐσυγχωρεῖτο νὰ διδάξω τὰ τέκνα σου θὰ ἔλεγα εἰς αὐτά· — Σεῖς μὲν μὴ πιστεύετε εἰς τὸν ἔρωτα, φροντίσατε ὁμῶς νὰ πιστεύσουν εἰς αὐτὸν οἱ ἄλλοι· μὴ δίδετε τὴν καρδίαν σας, καὶ προσέξατε μὴ λησμονήσετε τοὺς ἀπατηλοὺς λόγους, μὲ τοὺς ὁποίους ἐνδέχεται νὰ σᾶς ἔδωκεν ἐλπίδας ἀθῶά τις καρδίαι· καὶ ἄλλοι θὰ σαγηνευθοῦν ἀπὸ αὐτοὺς. Μὴ βραδύνετε νὰ βλέπετε ὀπίσω· παίζετε ἄνευ τύψεως συνειδότος τὴν αἰώνιαν κωμῳδίαν τοῦ πάθους σας, δίδετε σήμερον τοὺς ὄρκους τοὺς ὁποίους ἐδίδετε καὶ χθὲς, καὶ μόνον τὴν μνήμην τῶν θριάμβων σας φυλάττετε, ἀδιαφοροῦντες διὰ τὰ δάκρυα ἢ καὶ διὰ τὸν θάνατον τοῦ πικρόντος.

— Τί εὐγλωττία! ἀνέκραξεν ὁ θεὸς μου.

— Ἀγαπητή μου, εἶπε κυρία τις, τὸ θέμα σου δὲν εἶναι νέον· δὲν ὑπάρχει κακὸν μυθιστόρημα εἰς τὸ ὅποιον νὰ μὴν εὑρίσκεται, καὶ δὲν μὲ φρίνεται νὰ ἀρμόζῃ εἰς χεῖλη ὠρχία ὡς τὰ ἐδικά σου.

— Ἐ! κυρία! προσέθετο ἄλλος· ἐγὼ σᾶς βεβαιῶ ὅτι ὁ ἔρωσ ὑπάρχει· πιστεύσατε εἰς τὸν λόγον μου ἕως ὅτου ἄλλος εὐτυχέστερος σᾶς τὸ ἀποδείξῃ καὶ διὰ πραγμάτων. Ἡ νέε σας μισανθρωπία δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐναντιωθῇ εἰς τὴν πολυχρόνιον πειρὰν μας.

— Ἐπεθύμουν, ἀπεκρίθη, νὰ σᾶς πιστεύσω· πλὴν ἐξετάσατε τίς ἤξεύρει ν' ἀγαπᾷ; Ἡ Κρολίνα Λ. . . παραδείγματος χάριν, ἢ ὁποία, ὡς εἶδομεν, ἐγκατέλειπε τὸν ἄνδρα της; ἀλλὰ ποῖον ἀγαπᾷ, τοῦτον ἢ τὸν ἄλλον; Πρὶν ὁμῶς μὲ ἀποκριθῆτε, ἄρετε νὰ περάσῃ ἐν ἔτος ἢ καὶ ὀλιγώτερον μετὰ τὴν φυγὴν της. Καὶ σεῖς, κύριοι, καταρᾶσθε τὸν γάμον, καὶ εὑρίσκετε τὴν ζωὴν πολλὰ διεξοδικήν, μὴ ἀρκουμένην εἰς ἓνα μόνον ἔρωτα; λέγετε ὅτι εἶναι ἄπειρος· ἀλλὰ εἶδα περὶ ἐμὲ, ἤκουσα, ἐνόησα. Μήπως ἐγὼ σφάλλω εἴαν σεῖς δὲν ἤξεύρετε νὰ ἀγαπᾶτε; Δὲν σᾶς κατακρίνω, σᾶς οἰκτοῖρω μόνον. Ὁ κόσμος ἐγήρσεν καὶ μὲ αὐτὸν ὅλα τὰ λοιπά. Γινόμεθα γέροντες, καὶ εὑρίσκομεν τετελεσμένα ὅλα τὰ πράγματα. Μόνην κληρονομίαν εὑρίσκομεν τὰ ὀνόματα· διὰ τοῦτο ὅλοι μὲν ὀμιλοῦν περὶ ἔρωτος, κανεῖς ὁμῶς δὲν ἀγαπᾷ.

— Καὶ ἐγὼ; ἠρώτησεν ἡ Λουίζα.

Τοῦτο ἀκούσασα ἀνεσκίρτησα, διότι τὴν εἶχα λησμονήσει.

— Μόνη σὺ, ναί, μόνη, ἀπεκρίθη, καὶ ἐξῆλθον τῆς αἰθούσης, ἀφοῦ ἐσκανδάλισα πάντα διὰ τῆς τόσης ἐλευθεροστομίας μου.

Μεταβάσα δὲ εἰς τινὰ ἐξώστην ἐπεδόθην εἰς δάκρυα. Ἡ ἀτμοσφαῖρα ἦτο βρεῖα, οὐδὲ πνοὴν ἀέρος ἠσθάνετό τις. Τὰ ἄνθη, μαρνανθέντα ὑπὸ τοῦ καύσωνος, ἀνέδιδον δυσάρεστον ὀσμὴν, καὶ σκότος ἐπεκράτει πανταχοῦ. Ὁ οὐρανὸς, τὸν ὅποιον ἠτένιζον μάτην ζητοῦσα παρμυθίαν, ἐσχίζετο ἐνίοτε ὑπὸ σιωπηλῶν ἀστραπῶν, καὶ κατάμαυρα νέφη ἐσωρεύοντο βραδέως.

— Βλασφημεῖ, κυρία, ὁ ἀρνούμενος τὸν ἔρωτα ὅταν ἀγαπᾷ, μὰ εἶπεν ὁ Ροβέρτος, ἐλθὼν χωρὶς νὰ τὸν ἴδω καὶ καθήσας πλησίον. Ἐσκέφθης τί ὑποφέρει ἐκεῖνος. . . περὶ τοῦ ὁποίου ὀμίλησες πρό τινων ἡμερῶν. . . ἐκεῖνος τὸν ὅποτον ἀγαπᾷ; Ἄν σὲ ἤκουε διστάζουσιν διὰ τὴν πίστιν του καὶ καίουσιν ὅ,τι λατρεύει ἢ καρδίαν του.

— Βλέπω καὶ ἐνδιαφέρεσαι δι' αὐτὸν· ἤσυχασε ὁμῶς. Αὐτὸς βεβαιώθητι οὔτε μὲ συλλογίζεται εἶναι εὐτυχῆς καὶ μ' ἐλπισμόνησε.

— Τὸν ἀγαπᾷς λοιπὸν πάντοτε; μὲ ἠρώτησε σιγαλά.

— Ἄν τὸν ἀγαπῶ! ἀνέκραξα· ἀποθνήσκω! . . . Δὲν τὸ βλέπεις; Κανεῖς δὲν τὸ βλέπει! κανεῖς δὲν τὸ ἐννοεῖ! . . . Ἄ! διὰ τί νὰ μὴν εἶμαι ἄτομον τοῦ χόμματος τούτου τὸ ὅποιον πατοῦμεν;

— Μαγδαληνή! εἰς τὴν ἡλικίαν σου δὲν σκέπτονται θάνατον.

— Ναί, ἀπεκρίθη πικρῶς, πρέπει νὰ γελῶ, καὶ νὰ μὴ ταράττω τοὺς εὐτυχεῖς. . . ἀλλὰ τί ἔκαμα καὶ κατεδικάσθην νὰ πάσχω τόσον πολὺ; . . . Ἐλπίζω ὁμῶς, τὸ αἰσθάνομαι, ὅτι θὰ γίνῃ εἰρήνη. . . ἴσως τότε θὰ ἐννοήσης, Ροβέρτε, ἀπὸ τί ἀποθνήσκει ὅστις ἔχει τὴν ἡλικίαν μου! . . .

Καὶ ἰδοῦσα τὸ βλέμμα τὸ ὅποιον προσήλωσεν ἐπ' ἐμὲ διέκοψα τὸν λόγον μου καὶ κατέφυγον εἰς τὸ δωμάτιόν μου. — Τί ἔκαμα! ἀνέκραξα ὅπως κατὰ χυμμένη. Ἐπροδόθην; ἐξουτελίσθην εἰς τοσοῦτον βαθμόν; Ἄ, τὸ βλέμμα ἐκεῖνο μὲ καίει! . . . Ἄν ἦτο δυνατόν νὰ τὸ σβύσω! Ἐλεσινὴ καρδίαι! Πρέπει λοιπὸν νὰ φύγω· δὲν πρέπει ν' ἀπαντήσω πλέον τὸ βλέμμα του. . . Δὲν θέλω νὰ ἐρυθριάσω ἐμπροσθέν του.

Μετὰ μικρὰν σκέψιν, ἀπεράσισα τί ἔπρεπε νὰ πράξω, καὶ λαβοῦσα χάρτην ἔγραψα ταῦτα πρὸς τὸν ἱατρὸν Βρουνώ, τὸν ὅποιον ἐγνώριζον ἐκ νηπιότητός μου καὶ ὅστις μὲ ἠγάπα ὡς ἄλλος πατήρ· « Ἐχω τὴν ἀνάγκην σου, σὲ περιμένω ». Ἀπέστειλα ἀμέσως τὸ γραμματίον, καὶ αἰσθανθεῖσα ἑαυτὴν ἀνακουφισθεῖσαν, κατεκλίθη σκοπὸν ἔχουσα νὰ μὴ

ἐξέλθω τοῦ δωματίου μου ἐπὶ τινὰς ἡμέρας, ἕως οὗ ἐποφασίσω ὀριστικῶς τί νὰ πράξω.

Τὴν ἐπιούσαν ἐλθὼν ὁ ἰατρὸς ἐτρόμαξεν ὅτε μὲ εἶδε.

— Βλέπεις, εἶπον τείνασα πρὸς αὐτὸν τὴν δεξιάν, ὅτι διευθύνομαι εἰς τὸ νεκροταφεῖον.

— Τί τρέχει; ἠρώτησε καθήσας πλησίον μου. Τί ἀνέλπιστος ἀλλοίωσις! ὁμολόγησέ με ἀμέσως ἂν ἔκαμὲς τινὰ παρεκτροπὴν, ἢ ἂν σὲ κατατήκη καμμία μεγάλη λύπη... Εἶπέ με, κόρη μου, ὄλην τὴν ἀλήθειαν.

— Τίποτε ἀπ' αὐτὰ, ἰατρέ μου.

Αὐτὸς δὲ ἀτενίζων με ἔσειε τὴν κεφαλὴν καὶ ἐμέτρει τοὺς ἀτάκτους σφιγμοὺς τῆς δεξιᾶς μου.

— Νὰ σὲ εἰπῶ, ἰατρέ, εἶπον, εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν σου νὰ μὲ σώσης... Εἶπέ μίαν μόνην λέξιν καὶ ἡ Μαγδαληνὴ ἀναλαμβάνει τὴν ὑγίαν της.

— Λέγε λοιπόν; Τί τρέλα!

— Ναι, τρέλα, ἀλλὰ ἀελαθῆς, ἡ ὁποία δὲν θὰ ζημιώσῃ κανένα, ἐξ ἐναντίας... Ἐπιθυμῶ νὰ ταξειδεύσω... Μὴ γελάς, ἰατρέ, σὲ λέγω ὄλην τὴν ἀλήθειαν. Μὲ κατατρέπει ἡ ἀηδία, κατατρώγει τὴν ζωὴν μου... Δὲν γνωρίζεις αὐτὴν τὴν ἀσθένειαν;

— Ναι, ναι, τὴν γνωρίζω, ἔχει κακὸν ὄνομα, Μαγδαληνὴ μου.

— Πίστευσε ὅτι ἡ ἀσθένεια εἶναι χειρότερα τοῦ θνόματός. Ἐὰν μὲ ἀγαπᾷς, ἰατρέ μου, κατάπεισε τὸν θεῖόν μου νὰ μὲ ταξειδεύσῃ, ἀδιάφορον ποῦ, ἔστω καὶ εἰς τὴν Ἰσπανίαν, καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ εἰς τὴν Κίαν, ὅπου θέλει.

— Οὔτε τὸ πρῶμα εἶναι ἀδύνατον, οὔτε τὸ μέσον τῆς θεραπείας κακόν.

— Πολλὰ καλὰ, ἀλλὰ πρέπει ἀμέσως. Δὲν θέλω νὰ μείνω ἐδῶ οὔτε τέσσαρας ἡμέρας, θ' ἀποθάνω πρὶν...

— Τί ἠφαιστέιον! Καὶ διὰ τί δὲν τὸ λέγεις εἰς τὸν θεῖόν σου; ἠξέυρεις ὅτι αὐτὸς σὲ ἀγαπᾷ τόσον!

— Διότι, ἰατρέ μου, πρέπει νὰ τὸν καταπέισῃς ὅτι τὸ ταξίδιον αὐτὸ, ἀναγκαῖον εἰς ἐμὲ, εἶναι ἐπιβλαβὲς εἰς τὴν Λουίζαν.

— Πῶς νὰ τὸν καταπέισω, ἀφοῦ ἡ Λουίζα εἶναι ὑγειεστάτη! Πλὴν τούτου, δὲν ἠξέυρεις ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ σὲ ἀφίση αὐτὴ μόνην καὶ πάσχουσιν;

— Τοῦτο ἐφοβούμην! ἀνεφώνησα μετ' ἀθυμίας. Ἄς παρζιτήσω λοιπὸν τὸ ταξίδιον· προτιμότερον νὰ μείνω ἐδῶ καὶ νὰ τελειώσω μίαν ὥραν προτῆτερα.

— Πλὴν, κόρη μου...

— Νὰ σὲ εἰπῶ, ἰατρέ; εἶπέ ὅτι θέλεις δι' ἐμὲ, ὅτι εἶμαι ἀχάριστος, κακὴ καὶ τὰ λοιπὰ. Σὲ ὁμολογῶ λοιπὸν ὅτι ἴστικ ἴσια ἡ παρουσία τῆς ἀδελφῆς μου μὲ σκοτόνει, καὶ διὰ τοῦτο θέλω νὰ φύγω... Δὲν φαντάζεσαι τὴν δυστυχίαν μου! Εἶμαι πολλὰ

ἀσθενής, ἰατρέ μου. Ναι, τὴν ἀγαπητὴν μου Λουίζαν, δὲν ἠμπορῶ πλέον νὰ τὴν ἰδῶ.

— Τί λέγεις, Μαγδαληνὴ! Δὲν σὲ ἀγαπᾷ τάχα πλέον;

— Ἐξ ἐναντίας ὑπὲρ ποτε... Βλέπω καὶ μὲ ἀγριοκυτάζεις· ἂν ἠξέυρεις πόσον πάσχω, θὰ μ' εὐσπλαγχνίζεσο... Προσπάθησε ν' ἀναχωρήσω, καὶ θὰ ἐπιστρέψω ὑγειῆς. Θὰ σὲ φέρω καὶ πάλιν τὴν Μαγδαληνὴν σου, ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἠγάπας, ἠγάπα δὲ καὶ ὅλος ὁ κόσμος.

Εἶπον καὶ ἐπεδόθην εἰς κλαυθμόν. Ἐκεῖνος δὲ προσπαθήσας πρῶτον νὰ μὲ παραμυθήσῃ, ἀπῆλθεν εἰς ἀπάντησιν τοῦ θεοῦ μου. Ἄγνοῶ τί εἶπε πρὸς αὐτὸν καὶ τὴν Λουίζαν· ἠξέύρω μόνον ὅτι τὸ ἔσπερας μὲ εἰδοποίησεν ὁ θεὸς μου ὅτι θ' ἀναχωρήσωμεν καὶ οἱ δύο εἰς Ἰταλίαν.

(Ἔπεται συνέχεια.)

ΔΙΑΦΟΡΑ.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΩΝ. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐγένετο περιεργοτάτη στατιστικὴ, ἀφορῶσα εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος καθ' ὄλην τὴν ὑφήλιον. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνθρώπων ἀναβαίνει μέχρι τοῦ παρόντος εἰς χίλια ἑκατομμύρια. Οἱ ἄνθρωποι ὁμιλοῦσι τρεῖς χιλιάδας ἐξήκοντα τέσσαρας γλώσσας καὶ πρεσβεύουσι χιλίας ἑκατὸν θρησκείας. Ὡς μέσος ὄρος τῆς ἡλικίας αὐτῶν ὑπελογίσθη τὸ 33 ἔτος καὶ μῆνες 6. Ἐν τεταρτημόριον τῶν παιδῶν ἀποθνήσκει πρὸ τοῦ 7 ἔτους καὶ τὸ ἦμισυ πρὸ τοῦ 17· μεταξὺ δὲ 100 ἀνθρώπων μόνον εἰς ζωὴν μέχρῃς ἡλικίας ἐξήκοντα ἐτῶν καὶ ἐπέκεινται. Μεταξὺ 500 ἀνθρώπων εἰς φθάνει εἰς ἡλικίαν 80 ἐτῶν καὶ μεταξὺ 1000 εἰς ἔχει τὴν τύχην νὰ γείνη ἑκατοντούτης. Καθ' ἕκαστον ἔτος ἀποθνήσκουσι τριάκοντα τρία ἑκατομμύρια ἀνθρώπων, ἦτοι 91 χιλίας καθ' ἑκάστην, τρεῖς χιλιάδες ἑπτακόσιοι τριάκοντα καθ' ἑκάστην ὥραν καὶ τέλος ἐξήκοντα ἀνὰ πᾶν λεπτόν. Γεννῶνται δὲ καθ' ἕκαστον ἔτος τεσσαράκοντα ἑκατομμύριον καὶ 500 χιλιάδες. Σημειωτέον δὲ ὅτι οἱ ἀριθμοὶ οὔτοι δύνανται νὰ ὑποστῶσι μεταβολὴν τινὰ ὡς πρὸς τὴν αὐξήσιν καὶ ἐλάττωσιν τοῦ ἀνθρώπινου γένους ἕνεκα καταστρεπτικῶν πολέμων καὶ ἄλλων ὀλεθρίων νοσημάτων, οἷον χολέρας κτλ. Μεταξὺ 120 ἀνθρώπων ἑκάστου γένους γίνεται εἰς γάμος, ὥστε καθ' ἕκαστον ἔτος τελοῦνται καθ' ἅπασαν τὴν οἰκουμένην περίπου 8 ἑκατομμύρια καὶ 350 χιλιάδες γάμων.

Ε. ΛΑΝΔΕΡΕΡ.